

Waarom voetbalclubs voor middelmatige coaches kiezen in het Belgische trainerskerkhof

Besnik Hasi, voor KV Mechelen een “coach voor de korte termijn”. — © Maarten Straetemans/isosport

Nergens in West-Europa kennen trainers kortere carrières als in België. Desondanks blijven onze clubs voor middelmaat kiezen. Daar hebben ze een goeie reden voor, zegt sporteconoom Thomas Peeters.

Bart Lagae

Zaterdag 11 mei 2024 om 03:00

Het was tot voor enkele maanden geleden moeilijk voor te stellen, maar Miron Muslic, de Oostenrijkse trainer van Cercle Brugge, is volgend seizoen de langst dienende hoofdtrainer in de Jupiler Pro League. De 41-jarige zoon van Bosnische vluchtelingen zal eind juli 1 jaar en 10 maanden hoofdtrainer van Cercle Brugge zijn. Op dit ogenblik zijn Antwerp-trainer Mark van Bommel en Gent-trainer Hein Vanhaezebrouck langer in dienst. Maar beiden kondigden aan hun club deze zomer te verlaten. Bij het begin van volgend seizoen zullen maar twee trainers langer dan één jaar hun functie bekleden: Muslic en Anderlecht-coach Brian Riemer.

Een trainerskerkhof is bijna een eufemisme om de Jupiler Pro League te omschrijven. In Nederland en Duitsland vonden het afgelopen seizoen zes trainerswissels plaats. In Engeland waren er vier trainersontslagen op twintig ploegen – Vincent Kompany mocht een heel jaar op een degradatieplaats bij Burnley blijven zitten. In België daarentegen wisselden 11 van de 16 clubs minstens één keer van trainer. KV Kortrijk en RWDM deden het twee keer.

Als oorzaak van de vele trainersontslagen wordt in de eerste plaats naar ons onstabiele competitie-model gekeken. Er is in de Jupiler Pro League geen “veilige zone” meer tussen knokken om de Europese plaatsen en degradatievoetbal. Wie uit de zorgen wil blijven, moet budgetteren naar de achtste of negende plaats. Dat betekent dat je meedoet voor Play-off 1. De spanning tussen hoopvol naar boven kijken, of bevreesd naar onderen, zet een voortdurende druk op de werkkrelatie tussen clubeigenaar en trainer. Enkele maanden beneden verwachting presteren, kan in België aanleiding geven tot een ontslag.

Een goed voorbeeld zijn de lotgevallen van KV Mechelen dit seizoen. Onder Steven Defour was Malinwa eind vorig jaar naar de degradatieplaatsen gewaaid. Besnik Hasi nam over, pakte 23 op 27, en plots droomde KV Mechelen van Play-off 1. Dat lukte niet, en intussen staan de Mechelaars tweede in de Europe Play-offs, of achtste in het totaalklassement. Deze

zomer gaan Hasi en Mechelen weer uit elkaar. “Met Hasi hadden we een trainer voor de korte termijn aangesteld”, verklaarde KV Mechelen-voorzitter Philippe van Esch aan de regionale omroep RTV. “Op langere termijn lopen onze visies uit elkaar.”

Een belangrijke vraag is of trainerswissels nuttig zijn. Besnik Hasi eindigt met KV Mechelen in de middenmoot, misschien ook een plaats waar Steven Defour had kunnen eindigen. Zeker omdat er in januari enkele nieuwe spelers werden gehaald. Eupen wisselde van trainer, maar degradeerde. Ook RWDM en KV Kortrijk zijn nog niet op het droge, hoewel die ploegen zelfs twee keer van trainer wisselden. Een voorbeeld van een geslaagde trainerswissel is die van Ronny Deila door Nicky Hayden bij Club Brugge. Met 19 op 21 in de play-offs, tegen de beste ploegen van het land, werkte Club zich van een geslagen positie naar de eerste plaats van de ranglijst.

Mark van Bommel (l.) en Hein Vanhaezebrouck. — © isosport

Wereldwijd onderzoek naar trainerswissels leert dat een gemiddeld trainersontslag zinloos is. In de meeste gevallen is er sprake van een verbetering van de resultaten, maar die heeft in de eerste plaats een statistische verklaring. Trainers worden meestal ontslagen als de resultaten slecht zijn. Wanneer de resultaten verbeteren, worden die vaak aan de nieuwe trainer toegewezen. Maar net zo goed kan er sprake zijn van wat in de statistiek “regressie naar het gemiddelde” heet. Een normalisatie van de resultaten die ook onder de oorspronkelijke trainer mogelijk was geweest.

Toch wachten de meeste ploegen in België zo’n normalisatie niet af. “Vooral ploegen die onderin het klassement staan, gaan voor de veilige keuze”, zegt Thomas Peeters, een Antwerpse sporteconoom die doceert aan de Erasmus School of Economics in Rotterdam. “Ze kiezen voor een trainer van wie ze weten dat de kans klein is dat ze zullen degraderen. Vaak zijn dat niet de allerbeste trainers. Maar wel de meest voorspelbare.”

KV Mechelen koos voor Hasi omdat de Albanese Belg de reputatie heeft naar verwachting te presteren. Hij zette op korte tijd een organisatie neer en slaagde er in KV Mechelen in eerste klasse te houden. Voor volgend seizoen kiest KV Mechelen weer voor iemand anders. De namen van Jonas De Roeck en Carl Hoefkens circuleren. De eerste werd dit seizoen ontslagen door Westerlo, de tweede door Standard.

Middelmatige supersterren

Peeters schreef een wetenschappelijk artikel over het fenomeen. Aan de Finse onderzoeker Marko Terviö ontleende hij de term “middelmatige supersterren”. Dat zijn functies op de arbeidsmarkt waar werknemers middelmatig presteren, maar toch vorstelijk betaald worden. Peeters ontdekte dat de theorie perfect toepasbaar is op voetbaltrainers. “Je zou verwachten dat jong trainerstalent begint bij kleine clubs en zo zijn weg naar de grotere clubs vindt. Maar in de praktijk krijgen jonge talenten nauwelijks kansen. Clubs die in aanmerking komen voor degradatie kiezen steeds weer uit hetzelfde kransje gevestigde namen. Vaak zijn dat oud-profvoetballers die uit het milieu komen.”

Ook bovenin het klassement speelt het fenomeen. AA Gent neemt deze zomer afscheid van Hein Vanhaezebrouck en haalt volgens de verwachting Wouter Vrancken binnen als vervanger. Vanwege diens geflirt met de Buffalo’s, zette Racing Genk zijn trainer deze week aan de deur. Maar is AA Gent wel een verbetering tegenover Racing Genk en is Wouter Vrancken een

verbetering tegenover Hein Vanhaezebrouck?

Een rationele verklaring voor de Genks-Gentse trainerwissel ligt ook weer bij de voorspelbaarheid. Of Vrancken AA Gent kampioen kan maken zoals Vanhaezebrouck deed, is erg onzeker. Maar dat hij de Buffalo's voor de Champions' Play-offs kan plaatsen, ligt dan weer sterk in de lijn van de verwachtingen. Vrancken deed vorig jaar mee voor de titel en won met tweedeklasser KV Mechelen de Beker van België. Voor het zakenmodel van AA Gent is het belangrijker elk jaar in de Champions' Play-offs te spelen, dan één jaar een positieve uitschieter te hebben en daarna buiten de top zes te vallen. De horeca-inkomsten in play-offwedstrijden schelen een slok op de borrel in het Gentse budget.

Niet elke club in België gaat voor de veilige keuze. Club Brugge kan het zich door zijn status permitteren om af en toe een gokje te wagen en een potentiële toptrainer een kans te geven. Dat pakte goed uit met Ivan Leko, maar minder met Scott Parker. De beste resultaten bekwam Club door trainers uit de eigen jeugdwerking te promoveren. Philippe Clement schonk blauw-zwart twee landstitels op rij. Maandag tegen Union kan Nicky Hayden een nieuwe stap zetten naar een titel.

Wouter Vrancken. — © belga

Club Brugge is er nog niet uit of het ook volgend seizoen met Hayden aanvat. Ook Clement nam ooit als interim-trainer over, maar werd vervolgens “gedetacheerd” naar Waasland-Beveren om vast te stellen of het hoofdtrainerschap iets voor hem was. Club besteedde daarmee het risico uit. Clement haalde goeie resultaten en vertrok naar Racing Genk. Pas nadat hij daar een titel had gewonnen, kon hij bij Club Brugge aan de slag.

Clement is intussen in Schotland aan de slag, waar hij met Rangers nog punten moet inhalen op Celtic om kampioen te worden. Eerder werd hij ontslagen bij AS Monaco. De tijd zal uitwijzen of Clement en Hayden op hun niveau kunnen doorgroeien tot toptrainers, of veroordeeld zijn tot een (welgesteld) bestaan als middelmatige superster.